

ove dužnosti opće insurekcije nije nitko oslobođen, pače u velikoj će potrebi njima u pomoć doći, nakon sporazuma između krajiških generala i bana, i krajiške čete. U ovako punoj samostalnosti u vojničkim poslovima ostade Hrvatska i poslije 1715., kad je na požunskom saboru uvedena zakonskim člankom stalna vojska, podijeljena u regimente, jer je u Hrvatskoj i nadalje ostao na snazi sistem insurekcije, to jest banska vojska. Pače Marija Terezija napose je (16. januara 1750.) ponovo potvrdila davno pravo, da Hrvatska sebi bira na saboru zemaljskoga kapetana i potkapetana kao vojvode domaćih četa, samo je izrazila želju, da se za kapetana bira ban. Tako je ostalo u bitnosti i poslije Josipa II., jer je požunski sabor 1808. stvorio zakon, kojim je potvrđeno ovo drevno pravo, a ban je ostao sve do 1867. podjedno i vrhovni zapovjednik hrvatskih četa. No pored insurekcije davala je Hrvatska kralju i novake za stalnu kraljevsku vojsku. Te je novake vazda votirao samo hrvatski sabor, pače kad je Marija Terezija od sabora zatražila novih momaka (1758. i 1759.), on joj je oba puta votirao manji broj od onoga, koji je tražila. I u banskoj Krajini (petrinjska i glinska regimenta) vršio je ban vrhovnu upravu još i onda, kad je ona utjelovljena ostaloj Krajini. Marija Terezija je naime izjavila (1750), da tom Krajinom ima i nadalje da upravlja ban, koji će imenovati sve časnike osim pukovnika, a toga će ona imenovati samo po banovu prijedlogu. I u doba cara Josipa provedene su neke reforme u Hrvatskoj. Do toga je naime vremena bila u Zagrebu smještena samo uprava banske Krajine, no 1783. prenio je Josip II. vrhovno zapovjedništvo slavonske Krajine iz Koprivnice, kuda se ono preselilo iz Varaždina, u Zagreb te ga je združio s vrhovnom komandom banske Krajine. Tri godine iza toga, u augustu 1786., preselio je car još i vrhovno zapovjedništvo hrvatske Krajine iz Karlovca u Zagreb, sjedinivši na taj način u jednu generalkomandu (u bivšem isusovačkom samostanu) sva tri krajiška generalata u hrvatskoj zemlji. Budući da tadanji ban-komisar, grof Franjo Balassa, nije bio vojnik, povjereno je vođenje ove generalkomande feldmaršallajtnantu barunu Josipu Nikoli de Vins († 1798.). S njime je došlo dakako u Zagreb i mnoštvo nižih časnika, a ti su potom sa svojim obiteljima najviše pridonijeli, da je njemački jezik u društvu zagrebačkom uhvatio čvrsta korijena.

Gradovi. Kroz sve vrijeme sve do pod kraj XVI. vijeka živjeli su kr. slob. gradovi u duhu svojih privilegija iz XIII. vijeka. Uz